

Interview Dolf Janssen

Onno Havermans, Trouw 23-01-2025

© Beeld Jagoda Lasota

Dolf Jansen wint prijs voor zijn columns. ‘Ik wil helemaal niet voor een groen of links publiek schrijven’

Columnist Dolf Jansen krijgt donderdag de Groeneveldprijs 2024. De jury prijst hem ‘voor je lef, je humor en je feitelijkheid in je columns’ en zijn stem in de Nederlandse en sociale media.

Onno Havermans

verslaggever natuur en landschap, Dagblad Trouw

Dolf Jansen kijkt naar buiten waar zijn fiets staat, langs de buslijn op het Vredenburg. Die mag daar vanaf 6 januari niet meer staan van de gemeente Utrecht, moppert hij. Dan valt zijn blik op drie Indiase restaurants vlakbij elkaar ‘en allemaal uit een andere streek’. “Daar kun je dus niet meer met de fiets naartoe, maar wel met je koe, je mag je koe daar natuurlijk wel parkeren.”

Zo werkt het in zijn hoofd, legt de cabaretier, schrijver, columnist uit. De associaties volgen elkaar net zo snel op als hij praat. Jansens stem in de Nederlandse en sociale media, ‘tussen alle geïmproviseerde spitsvondigheden door’, is voor de Stichting Groeneveld reden hem de Groeneveldprijs toe te kennen. ‘Voor je lef, je humor en je feitelijkheid in je columns’, staat in het juryrapport.

Wat betekent die prijs voor jou?

“Als ik het gekscherend zeg is het heel leuk, want ik win nooit prijzen. Ik was zeer positief verrast. En dan vooral omdat deze prijs gaat over klimaat en milieu en de grote veranderingen die gaande zijn, en bedoeld is voor het overbrengen van een verhaal of een boodschap op dat gebied. Dat doe ik al heel lang in columns, in voorstellingen en soms op andere plekken. Dit vind ik wel een hele mooie waardering.

“Dit thema raakt aan alles: aan de planeet, aan voedselzekerheid en aan plekken waar we überhaupt nog kunnen leven, en heel erg aan economie. De schades die nu al optreden en gaan optreden in de economie zijn zo groot, daar vallen corona en de bankencrisis bij in het niet. Het kan niet zo zijn dat beleidsmakers en big finance, the fat cats zoals ik ze laatst in een column noemde, dat niet weten.

“En toch maken allerlei investeerders terugtrekkende bewegingen uit duurzame investeringen. Toch hebben we in dit land, en in vele andere, politici die doen

alsof je met een beetje ontkennen, een beetje uitstel en een beetje innovatie problemen oplost. Soms word ik er gillend gek, soms heel boos en heel soms wanhopig van.

“Dat ik daarover mag schrijven op mooie plekken is een voorrecht. Ik hoop zo nu en dan mensen op een gedachte te brengen of wie weet van gedrag te doen veranderen. Vanuit het persoonlijke plus de mening tot iets komen waarvan mensen denken: wow, daar kan ik wat mee of daar moet ik wat mee of daar wil ik wat mee. Nou, dat is wat ik probeer.”

Hoe maak je die column? Hoe zoek je een onderwerp en verdiep je je erin?

“Woensdag is de dag dat ik mijn column voor Trouw schrijf. Ook mijn maandelijkse columns voor Runners World en Vroege Vogelsschrijf ik op een vaste dag. Bijna altijd heb ik op woensdagochtend als ik wakker word al een idee of ik kom iets tegen in de krant. Waardoor ik bijna altijd om 11 uur kan gaan zitten en voor 12 uur mijn column af heb.

“Ik heb met mijn broer Jim, die hoofdredacteur is van New Scientist, vijf boekjes geschreven over wetenschap, dat wil zeggen, ik schreef 26 columns bij 26 gesprekken met wetenschappers die hij voerde. Zo gauw ik van mijn broer het gesprek met een wetenschapper binnenkreeg, wilde ik binnen een uur mijn column bij hem terug hebben. Dat was mijn lol. Ik krijg iets binnen over een onderwerp waar ik soms iets van weet, soms helemaal niks. Ik lees een keer dat stuk door. Warm draaien en knallen.

‘Comedy is mijn middel, zeker in het theater’

Dolf Jansen

“Ik ben columnist, dus ik mag het soms wat feller aanzetten. Ik mag er ook persoonlijker in zijn. Ik kan eerlijk tegen mensen zeggen dat ik de beschaving die wij als mens pretenderen te hebben niet kan rijmen met honderden miljoenen dieren per jaar op een vreselijke manier afmaken. Maar als ik het heb over omvang en aantallen en economische waarde van die sector, dan moet dat kloppen. Want ja, het staat in de krant. Het is geen social media.”

De jury roemt jouw humor. Valt er nog wel wat te lachen?

“Het is best lastig. Ik maak elk jaar een oudejaarsvoorstelling en laatst schreef iemand mij: ‘ik kwam met tranen in mijn ogen uit het theater vanwege de dingen waar je het over had, en ik heb zo vreselijk gelachen’. Niet dat ik mensen aan het huilen wil maken, maar ik heb het in die voorstelling wel over Gaza en over hoe mensen door de politiek worden vermord. En over de eerder genoemde grote thema’s. Alleen: comedy is mijn middel, zeker in het theater. In mijn columns is het andersom. Ik ga nooit een column in met grapjes in mijn hoofd. Maar in mijn hoofd werkt het blijkbaar zo dat ik bij iets dat krankzinnig is ook even een grap moet maken.

“In mijn laatste column schreef ik over de demonstratie van Extinction Rebellion in de tunnelbak op de A12 en dat mensen daar heel boos over zijn. Dan omschrijf ik mensen die gewoon niks liever willen dan op zaterdagmiddag met de auto het centrum van Den Haag binnenrijden. Dat is krankzinnig. Maar goed, er zijn ook mensen die oprecht denken dat de PVV iets gaat bereiken voor de gewone Nederlander. Dat vind ik zelf grappig.

“Zoveel gewone Nederlanders hebben PVV gestemd, want ‘nu wordt het beter voor ons’. En het is gewoon een kabinet dat de eerder genoemde fat cats uit de wind houdt. Hetzelfde geluid over werkgelegenheid en dat bedrijven dreigen te vertrekken uit Nederland. Echt, het is al zolang niet waar en ze blijven het maar herhalen. En die zogenaamde gewone Nederlander betaalt meer voor zijn boodschappen, kan geen huis vinden, krijgt zijn eigen risico terug, et cetera et cetera.

Die grap kun je ook heel serieus lezen.

“Dan heb ik het dus goed gedaan. Tientallen jaren lang stond er een file in Amsterdam van vóór het Waterlooplein langs de Kleine Komedie en via de Munt tot aan de parkeergarage onder de Bijenkorf. En nog steeds waren er mensen die toch in de auto stapten om naar de parkeergarage onder de Bijenkorf te gaan. Dan heb je echt maximaal vijf werkende hersencellen, want je kunt niet met de auto naar de parkeergarage onder de Bijenkorf. Ja, als je een weekend de tijd hebt, als je brood mee hebt.

“Het heeft met twee dingen te maken: met toch in de auto stappen terwijl je veel beter op de fiets kan gaan, en met consumeren, kopen, meer, meer, meer. Met denken dat je dan van die middag shoppen en dingen kopen wel gelukkig gaat worden. Spoiler: gaat niet gebeuren.

“Ik weet zeker dat de mensen wel eens zitten te lachen op zaterdagmorgen bij het lezen van Trouw. Maar er zijn ook mensen die puur op inhoud lezen en denken ‘oh ja’, dat is ook goed. Volgens mij is mijn moeder de enige die elke zaterdag Trouw koopt omdat ik erin sta en waarvan ik weet dat ze alle persoonlijke dingen en de herinneringen aan vroeger en al die shit en de grappen ook heel leuk vindt.”

Veel lezers krijgen van jou een bevestiging, zou je niet meer tegendraads willen zijn?

“Ik ben niet iemand die mensen met Trouw zouden verbinden. Maar tot mijn grote vreugde heeft Trouw zich op het gebied van duurzaamheid zeker ontwikkeld. Ik zou het wel interessant vinden om voor het Telegraaf-publiek te schrijven want we hebben iedereen nodig, en de Telegraaf-lezer heeft ook wel door dat er dingen moeten veranderen. Ik wil helemaal niet voor een groen of links publiek schrijven. Ik wil schrijven voor zoveel mogelijk mensen die openstaan voor zowel de feiten als de meningen als de emotie.”

Je zoekt de discussie, maar laat jij je daarin ook overtuigen?

“Ik ga graag het gesprek aan, zelfs binnen een voorstelling. Daar ben ik oprecht in. Natuurlijk weet ik ook niet alles, kan ik ernaast zitten en zijn er dingen die ik niet begrijp. Tot een jaar of twee geleden had ik geregeld uitwisselingen op Twitter met mensen uit de politiek, de media, de cultuur en ook de agro-sector. Gewone mensen met een mening. Daardoor krijg je beter door wat er speelt en soms ontdekte ik: ‘Oh wacht, het zit anders dan ik dacht’.

‘Als persoon ben ik een zeer hoopvol en positief gestemd iemand’

“Ik vind het belangrijk dat mensen zonder enige drempel iets van een column kunnen vinden, en zolang dat niet gepaard gaat met beledigingen en schelden en andere shit, wil ik het gesprek daarover

Dolf Jansen Groeneveldprijs 2024

Onno Havermans

verslaggever natuur en landschap, Dagblad Trouw

aangaan. Maar op X is dat nu volslagen kansloos. Echt volledig, en daarom ben ik sinds 1 januari van X af. Het is afwachten of zich dat op een andere plek weer ontwikkelt.”

Je toon is, ondanks de grap, meestal ernstig. Zie je nog lichtpuntjes?

“Als persoon ben ik een zeer hoopvol en positief gestemd iemand. Ik heb altijd zin. Soms denk ik dat het misgaat, en al binnen afzienbare tijd, door onze manier van leven. Dat is dus een vrij donkere gedachte, ja. Maar omdat ik dus zo in elkaar zit, raak ik niet in paniek, word ik niet wanhopig.

“Wel heb ik behoefte te weten hoeveel mogelijkheden er zijn om te veranderen. De politiek gaat dat niet doen. De huidige machthebbers gaan dit systeem niet veranderen. Het moet van ons komen, van iedereen die zijn gedrag aanpast en andere mensen kan beïnvloeden. Mensen die coöperaties vormen, mensen die op energiegebied, op voedselgebied, op woongebied, op noem alle gebieden maar op, samenwerkingsverbanden vormen om het systeem zelf te veranderen. Dat is niet alleen de enige manier, maar ook iets hoopvols. Want dat betekent dat je zowel zin geeft aan je eigen leven als aan de vastgelopen samenleving. Dus daar zit mijn hoop en mijn positieve blik.”

Een afwijkend, kritisch geluid

De Groeneveldprijs wordt jaarlijks door de Stichting Groeneveld uitgereikt aan een persoon of organisatie die zich bijzonder inzet voor het debat over natuur en landschap en daarbij een afwijkend, kritisch geluid laat horen. Eerdere winnaars zijn onder anderen Geert Mak, Matthijs Schouten, Bennie Jolink,

Louise Fresco, Kees Moelijker en Jelle Reumer, Willem Ferwerda, Arita Baaijens en de Ambassade van de Noordzee, en de redactie duurzaamheid van Trouw. Aan de prijs is een bedrag van 5.000 euro verbonden.

